

*

הנחת ספר התורה ביום הוצאת שני ספרי תורה

בקובץ הקודם (עמ' רב-רח) כתב הרב דוד יצחקי על מנהג אשכנז שכאשר מוצאים שני ס"ת מורידים את הראשון משלחן הקריאה ואדם אחד מחזיק אותו על הבימה וכתב שכן הוא גם המנהג בשאר תפוצות ישראל.

ואחר הדיבור עמו באתי להעמיד הדברים על דיוקם.

בקהילות ספרד מקובל להשאיר את שני הספרים על שלחן הקריאה, ולא רק במקומות שהשתמשו בס"ת עם תיק (כמנהג קהילות ארצות תוניס קצנטינא שבאלג'יריה לוב מצרים עיראק אר"צ פרס ובוכרה והתימנים ודרום איטליה סיציליה וקורפו) אלא גם במרוקו שהחזיקו במנהג ספרד הקדום שלא היה בו תיק (ואכמ"ל) והוא מה שנקרא היום ס"ת אשכנזי [וכן הוא צורת הספר בקהילות צפון איטליה עד הדור האחרון, ובערים אלג'יר וגרדאייא שבאלג'יריה, ובכל קהילות הספרדים שבארצות הבלקן] נהגו להשאיר שני הספרים על שלחן הקריאה, כאשר שמעתי מהרב דוד בר ששת שליט"א שהיה בצעירותו בעל קורא במארכש שבמרוקו.

ובתימן אין מוציאים כלל שני הספרים ביחד אלא אחרי שגמרו הקריאה בראשון גוללים אותו ומעמידים אותו על שלחן הקריאה בצד ימין ומביאים הספר השני ומעמידים אותו לשמאל ס"ת הראשון ומחזיר הראשון לארון, עיין למו"ר הגר"י רצאבי שליט"א בשלחן ערוך המקוצר ח"ב סימן ס סעיף כה. אהרון גבאי

*

על טעמי ברדיטשוב

בעזרת השי"ת

למע"כ הרה"ג מוה"ר בנימין שלמה האמבורגער שליט"א

ראש מכון מורשת אשכנז

נהניתי מאד מכרך תשיעי של קובץ 'ירושתנו' ובפרט ממאמרו של הרב יהודה זיוואלד שליט"א בענין טעמי בארדיטשוב.

ורציתי לעורר בענין זה, שמה ששלל שמקורו הוא מהגה"ק בעל קדושת לוי זי"ע, דבריו נכונים מאד. וגם מה שמצא מקור מוצאו מארץ אשכנז, גם בזה דבריו נראים. אך מה שמצא הקשר בזה בין ארץ אשכנז לבארדיטשוב שבוהלין (כיום באוקראינה) דרך משפחת מרגליות, זה אינו נראה כלל, כאשר אבאר. הנה זקני הג"ר חיים ביק זצ"ל אב"ד מעזיבוזש שבאוקריינא, הרה בעיר מעזיבוזש, ונולד ונתגדל בעיר קראסילוב שבאוקריינא, ובבוא פרוקו, נשא את בת הרה"ח מוה"ר משולם נתן הורביץ ע"ה מנכבדי עיר מעזיבוזש, אשר אמו מרת טשארנא ע"ה היתה בתו של הג"ר משולם נתן מרגליות ראב"ד בארדיטשוב. אחר נישואיו (של הג"ר חיים) הושיבוהו על חזקת אבותיו, ועיטרוהו בכתר הרבנות דעיר מעזיבוזש. בהיותו מומחה גדול בדיני ממונות וברוב חכמתו וישרותו הצליח להחזיר את העקוב למישור, קראוהו ברחבי אוקריינא לישיב כסאות למשפט, ומחמת זה הרבה לבוא לעיר בארדיטשוב הגדולה.